

EL TEMPS

La fira de les vanitats retrata la vida de la burgesia catalana del segle XIX.

“Crec que he caçat bé la mentalitat femenina”

L'empresari de moda i dibuixant Lluís Juste de Nin estrena la seva setena novel·la gràfica, titulada 'La fira de les vanitats. De la febre d'or a la bomba del Liceu' (Edicions de Ponent), un retrat sobre la burgesia catalana de final del XIX que, segons l'autor, “no va ser bona ni dolenta, sinó que tenia llums i ombres”.

El conseller delegat d'Armand Bassi, Lluís Juste de Nin, que fins el 2006 fou dissenyador i director creatiu de l'empresa de moda catalana, ha fet la seva sisena adaptació lliure en forma de còmic d'un gran clàssic de la literatura universal, amb l'objectiu d'explicar “una part de la història del nostre país, Catalunya”.

Després de fer versions d'obres literàries de Giuseppe de Lampedusa, Thomas Mann, Gustave Flaubert, Guy

de Maupassant i Alexandre Dumas, “ara tocava un anglès”, diu l'autor. Aquesta vegada s'ha basat en l'obra *Vanity Fair*, de William Makepeace Thackeray, “la típica novel·la que es llegeix a 20 anys però que s'interpreta malament, perquè en aquesta edat no es té prou experiència”. En rellegir-la anys després, Juste de Nin va adonar-se “de les possibilitats que tenia i dels racons ocults al voltant dels quals podia reflexionar”.

A *La fira de les vanitats*, Juste de Nin respecta “l'esquelet de la història original”, però, com a guionista, l'adapta per a parlar d'una època concreta de la història del nostre país. Prèviament a l'elaboració de les novel·les gràfiques, hi ha un procés de documentació considerable: “M'he de preparar moltíssim les coses. No es tracta tan sols de llegir un llibre i dir: 'Fem-ne una adaptació', sinó que darrere de cada novel·la hi ha una feina d'hemeroteca important”, explica.

Si la seva obra gràfica anterior, *Barcelona 1931. L'educació sentimental*, anava dedicada al moviment obrer i a l'enfortiment de l'anarquisme a Catalunya, *La fira de les vanitats* tracta de l'altra cara de la moneda: la burgesia catalana. Juste de Nin no vol pas fer una apologia d'aquesta classe social, sinó simplement descriure-la: “Aquest llibre és un retrat i un relat sobre la nostra burgesia, que té uns trets d'ombres i de llums. No es pot parlar de bons i de dolents, la història és la que és, la nostra”, reflexiona. L'autor, alhora, recorda que sense la iniciativa d'aquesta classe social, el modernisme no existiria: “Aquest col·lectiu volia convertir la ciutat en una cosa increïble, en un París, perquè els catalans sempre hem mirat cap a la Mediterrània o cap al nord per a buscar referents.”

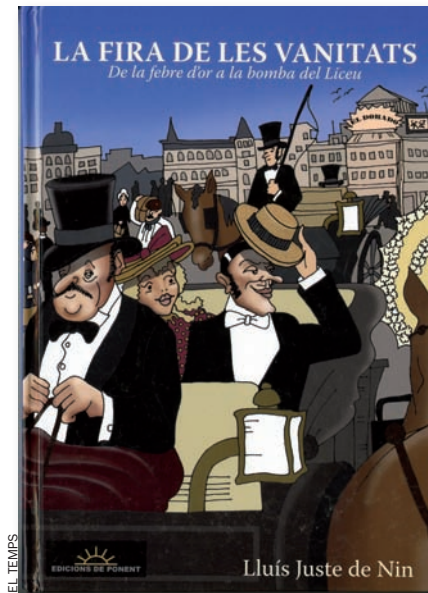
El marc de la història, tal com indica el subtítol de la novel·la, comença amb l'anomenada *Febre d'Or*, moment en què una Barcelona plena de seguretat en si mateixa –i especialment la burgesia– es trobaven al zenit, gràcies a una revifalla econòmica propiciada per la borsa, les exportacions i la indústria del tèxtil. I el final és l'atemptat amb bomba a la platea del Gran Teatre del Liceu de Barcelona l'any 1893, que causà la mort de 21 persones. Aquest tràgic episodi, que commogué la ciutat, tenia lloc justament a l'escenari que servia d'aparador per a la burgesia, que necessitava exhibir el seu èxit i el seu poder. L'atemptat –fruit de les revoltes socials– se situa a l'epíleg de la novel·la, que retrata l'esvaïment de l'època de bonança econòmica, moment en què, segons l'autor, “la festa de la burgesia ja s'acabava”.

Invitació a la reflexió. La protagonista principal de la novel·la és Bequi Verdieu, filla d'una família benestant arruïnada, que no té cap més remei sinó fer d'institutriu. “Com la burgesia, Bequi no és bona ni dolenta, és ambiciosa: té clar que vol arribar tan amunt com sigui possible en l'elit barcelonina i aconseguir una categoria social que per família ha perdut”, explica Lluís Juste de Nin. Aquest objectiu serà fàcil per a Bequi, perquè la jove, que és conscient dels seus propis actius, “reuneix un triangle de qualitats definitiu: és guapíssima, seductora i intel·ligent”, descriu el novel·lista. En un punt de la història, Bequi se'n va a París, quan la ciutat acollia l'exposició universal del 1889. Durant l'estada a la capital francesa, la còdiciosa jove utilitza els seus recursos naturals i la seva intel·ligència per a triomfar, i retorna a Barcelona feta una institució.

Tot i les diferències importants respecte a l'obra original, que passa a Anglaterra i durant el principi del segle XIX –no a Barcelona ni a final de segle, com a la novel·la gràfica de Juste de Nin–, també hi trobem certes similituds, com ara l'admirable descripció de la societat que s'hi duu a terme, el nom de la protagonista principal –Becky, que es catalanitza en *Bequi*–, o la reflexió amb què acaba l'obra, que coincideix amb la mateixa frase final de la novel·la de Thackeray: “Vanitas Vanitatum! Felicitat? Qui és completament feliç en aquest món?”

“Bequi ha conegut gent extraordinària i s'ha divertit molt, però la seva vida havia estat dissenyada com ella hauria volgut? Ha estat feliç? L'ambició o la posició social comporten la felicitat?” són algunes de les preguntes que Juste de Nin deixa anar a tall de reflexions i a les quals el lector pot arribar en llegir el llibre.

Lluís Juste de Nin remarca que, amb les seves novel·les gràfiques, va “creant un gran trencaclosques amb fragments de la història de Catalunya que aniran encaixant amb el temps”

Coberta de la novel·la gràfica.

Una novel·la en clau femenina.

El dissenyador i dibuixant confessa que aquest projecte li feia força il·lusió perquè es tractava de la primera obra gràfica en què la protagonista era una dona. I explica que, per a sortir-se'n, ha hagut d'explorar el seu cantó femení, “que em costa de trobar, però que reivindico”. Sobre el resultat d'aquest repte, afegeix que creu que ha “caçat bé la mentalitat femenina”.

A més de ser la primera vegada que Lluís Juste de Nin crea un personatge principal femení, el dibuixant dedica el llibre a la figura de la dona. La presentació de l'obra va tenir lloc el Dia Internacional de la Dona Treballadora i se'n van encarregar dues dones: l'escriptora Tània Juste, la seva filla, i Muriel Casals, presidenta d'Òmnium Cultural i gran amiga del novel·lista. Per si no n'hi hagués prou, el llibre va dedicat a la mare de Juste de Nin.

“A final del segle XIX, les dones amb ambició tenien un camí difícil, però el segle XXI és el seu segle, encara que el gran poder el continuïn

tenint els homes. Afortunadament, cada vegada veiem més dones en càrrecs directius d'empreses o en política, tot i que, per a triomfar, elles han de ser el doble de bones que l'equivalent masculí, un fet injust”, critica Juste de Nin.

Llibres per a biblioteques... i per a escoles?

Fa poc, les biblioteques de la Generalitat de Catalunya han adquirit les novel·les gràfiques de Juste de Nin, cosa que satisfà granment l'autor. I reconeix que el seu somni és que aquests llibres es puguin llegir a les escoles pel seu valor pedagògic, com a estímul per a llegir les obres originals, i com una manera no tan feixuga d'ensenyar la història del país als més joves, la generació de la imatge.

“A part de cultura, donarem la pallissa també a Educació”, diu, en to de broma, el novel·lista, que creu que les seves obres no únicament són adequades per a joves, sinó per a tota aquella gent amb curiositat que potser no es compraria un llibre d'història, però que en podria aprendre a través d'una novel·la gràfica.

Una peça cada any. Els últims sis llibres de Juste de Nin han estat llançats a un ritme anual, perquè l'autor afirma que crea “un gran trencaclosques amb trossos de la història de Catalunya, que aniran encaixant amb el temps”.

El dibuixant, que sempre ha necessitat reforçar-se en una història, rebel·la que la novel·la gràfica en què treballa ara no serà cap adaptació, sinó que comptarà amb un guió original propi. “Em ve de gust fer un guió molt antic sobre la Catalunya que es formava durant les guerres carlines, perquè he trobat punts en comú entre aquest conflicte i la guerra civil americana, de la qual tant s'ha parlat, que no deixa de ser una guerra entre la burgesia industrial del nord i la tradició rural del sud”, explica Juste de Nin. Una altra novetat serà que en aquesta novel·la passarà del blanc i negre –emprat perquè evoca el record– a uns tons que plasmaran el punt arcaic de la història.

Laia Peirón